

ВІЛЬНЕ СЛОВО

XXXV-ий РІК НОВОГО ВИДАННЯ /Н-р 1-2/ СІЧЕНЬ 2025 р./ ГАЗЕТА ЗАСНОВАНА 1949 р.

М. Шевченко

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

У Сігету Мармацієй пройшов 32-й Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії

Зимові свята посідають особливе місце в культурному житті української спільноти в Румунії, будучи не лише нагодою для святкування, але й способом збереження давніх традицій, що передаються з покоління в покоління. Колядування, різдвяна зірка, вертепи та святкові столи з традиційними стравами створюють унікальну атмосферу, де кожен жест чи ритуал відображає зв'язок громади з духовними та культурними цінностями, які визначають її ідентичність.

У дусі збереження цього зв'язку між спільнотою та її духовними і культурними цінностями Союз українців Румунії організував у суботу, 11 січня 2025 року, 32-й Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії, який щорічно проводиться в Сігету Мармацієй Марамурського повіту і котрий поступово перетворився з простого місцевого заходу на подію міжнародного масштабу.

Фестиваль розпочався з відправлення Служби Божої в Українській греко-католицькій церкві в м. Сігету Мармацієй під проводом українського греко-католицького вікарія Василя Колопельника, що надало заходу глибокого духовного виміру, пропонуючи учасникам можливість відновити зв'язок зі своїм духовним корінням в урочистій та об'єднуючій обстановці.

Після богослужіння учасники фестивалю урочистою ходою пройшлися центром міста в рамках традиційного параду вертепів, яскравого шоу кольорів і традицій. Вулиці Сігету Мармацієй ожили, ставши ареною унікальної культурної події, що відзначає ідентичність та спадщину українців Румунії. Учасники, одягнені в автентичні народні костюми та з традиційною українською символікою, створили справді яскраве дійство, сповнене емоцій та радості.

(Продовження на 8 стор.)

Фабіан ПОПОВИЧ

Різдвяні подарунки для всіх дітей, які вивчають українську мову

Магія Різдва походить від радості дарувати та викликати усмішки на дитячих обличчях. Цього року Союз українців Румунії знову вирішив переконатися, що кожна дитина в нашій спільноті відчула радість і дух зимових свят.

Таким чином, 7944 дошкільнят та школярів, які вивчають українську мову, отримали різдвяні подарунки від СУР, який вирішив винагородити їх за шкільні та позашкільні досягнення, а також за участь у різноманітних заходах, організованих СУР протягом року.

У ці дні члени організацій та філій Союзу перетворилися на ельфів Санта Клауса та принесли радість у серця майже 8000 дітей з сіл та міст, де проживають українці в Арадському, Бігорському, Ботошанському, Караш-Северінському, Клузькому, Галацькому, Ясському, Марамуреському, Сату-Мареському, Сучавському, Тіміському, Тульчанському повітах та в Бухаресті.

Союз українців Румунії висловлює подяку дітям, батькам, вчителям та всім тим, хто плекає рідну мову, зберігає та продовжує українські традиції та звичаї. Нехай зимові свята принесуть вам добробут і благословення, міцне здоров'я і радість, сюрпризи і здійснення всіх ваших бажань!

СУР

1 (14) січня – День пам'яті святителя Василя Великого

1 січня за юліанським календарем, або 14 січня – за григоріанським, християни відзначають День пам'яті святителя Василя Великого. Небагато святих удостоєні Церквою іменуватися Великими. Святитель Василь Великий, архієпископ Кесарії Каппадокійської – один із найбільш шанованих святих отців, якого Церква величає вселенським вчителем.

Святий Василь народився на території сучасної Туреччини в місті Кесарія в 329 році в знатній родині. Навчався в школах Кесарії, Візантії та Афін. Він є першим ієрархом, який заснував, крім церков, притулки та лікарні для бідних. Особливу увагу Святий Василь приділяв убогим, голодуючим і покинутим.

Ім'я Василь, поширене у всьому християнському світі, походить від грецького «basileios», яке перекладається як царствений або королівський.

Святий Василь є одним із найблаженіших пастирів церкви і проповідників Євангелія Христового. Його любов до ближніх особливо матеріалізувалась у поселенні благодійників, яке віруючі називають Василядою.

Літургія Святителя Василя Великого звершується у православних церквах 10 разів на рік: у перші п'ять неділь Великого посту, у четвер і суботу страсної седмиці, на Святвечір і Богоявлення і в свята присвячені йому 1 січня.

Святий Василь був захисником християнської віри від ересей і зробив значний внесок у консолідацію церкви. Ці зв'язки підкреслили роль Василя Великого не лише як релігійного лідера, а й як діяча в міжцерковних відносинах.

Святий Василь є взірцем щедрості та служіння віруючим, а його філантропічна спадщина продовжує скеровувати християн і сьогодні. Він є прикладом для всіх християн, через його освячене життя, його благословські вчення, його прихильність до нужденних і його відвагу в захисті віри.

Микола ДУТКА

Грудень - місяць подарунків

Грудень знаменує кінець одного річного циклу та початок іншого. Цей період наповнений культурним і релігійним значенням, асоціюється зі святами, традиціями та звичаями, характерними для кожної культури. Останній місяць року, традиційно асоціюється не тільки з зимовими святами, але й з магією подарунків.

Традиція дарувати подарунки має глибокі корені, що сягають тисячоліть. У християнській традиції дарувати подарунки на Різдво, особливо дітям – євангельське коріння, а першими подарунками на Різдво були дари волхвів новонародженому Ісусу. Дари волхвів – це дари підданих своєму правителю. Золото символізувало дари Царю земному. Ладан – це дар Царю Небесному, Богу. Смирна є символом майбутніх страждань Христа і Його смерті на Хресті за гріхи людства. Усе це дає глибоке розуміння того, за кого волхви шанували

Photo: pixabay.com

Христа, вони побачили, що перед ними цар царів.

У наші дні подарунки є способом вираження моральних цінностей, таких як любов, доброта і вдячність. Обмін подарунками допомагає зміцнити соціальні зв'язки та створити відчуття спільноти. Кожна культура має свої власні традиції та звичаї, характерні для грудня, пов'язані зі святами, сім'єю, громадою тощо. Це може бути прикрашання будинків, обмін подарунками, колядки та прикрашання святкового столу традиційними стравами.

Грудень є місяцем важливих свят у християнстві. У цей період святкують одне з найбільших свят – Різдво Христове, а також чимало інших значних подій церковного життя.

Також в цей період потрібно не забувати про нужденних, бідних та знедолених. Саме вони, як ніхто інший, потребують у цей час нашої допомоги. Кожен з нас може зробити хоч на краплинку кращим життя тих людей, які цього потребують.

Микола ДУТКА

З діяльності голови СУР, депутата Миколи-Мирослава ПЕТРЕЦЬКОГО

Микола-Мирослав Петрецький був переобраний до Парламенту Румунії

У суботу, 21 грудня, представник української спільноти у Палаті депутатів Микола-Мирослав Петрецький склав присягу на вірність своїй країні та народові. Цей урочистий момент підтверджує його тверду відданість українській спільноті, демократичним цінностям та європейському майбутньому Румунії.

У нинішньому політичному контексті, позначеному численними викликами, Микола-Мирослав Петрецький протягом наступних чотирьох років зосередиться на захисті та просуванні інтересів спільноти, яку він представляє, а також на здійсненні вкрай необхідного внеску у зміцнення європейського та євроатлантичного шляху Румунії.

«Я вважаю, що ми переживаємо складний момент, коли для забезпечення національної стабільності та безпеки необхідні зрілість, відповідальність та єдність», – каже представник українців у Палаті депутатів.

Микола-Мирослав Петрецький озвучив свої чіткі та досяжні пріоритети у парламенті нового скликання протягом 2024-2028 років.

Зокрема, турбота про українську спільноту залишатиметься в центрі його парламентської діяльності, а також постійна підтримка ініціатив, які сприяють культурній ідентичності, освіті, традиціям, вірі та розвитку населених пунктів, в яких українці складають більшість населення.

Консолідація постійного та відвертого діалогу з усіма, кого він представляє, залишатиметься незмінною складовою його мандату з тим, щоб інтереси спільноти були враховані в усіх органах, що приймають важливі для всієї держави рішення.

Модернізація та розвиток сільських громад через інфраструктурні, освітні та медичні проекти залишається іншим ключовим пунктом на порядку денному депутата Миколи-Мирослава Петрецького з метою забезпечен-

ня рівних можливостей для кожного члена спільноти.

Захист європейського та євроатлантичного шляху Румунії стає життєво важливим напрямком для безпеки і процвітання всіх громадян, особливо в період, коли Румунія потребує лідерів, здатних викликати довіру і будувати мости між громадами.

Безпосередня участь у проектах конструктивного діалогу між політичними силами, конструкціях, які гарантують модернізацію Румунії та її підготовку до можливих внутрішніх і зовнішніх криз, є іншим ключовим пріоритетом Миколи-Мирослава Петрецького. Так само й парламентська співпраця, покликана створити міцні інституційні рамки, засновані на меритократії та професіоналізмі, що дійсно відповідають потребам громадян.

Представник української меншини в

Палаті депутатів був обраний заступником голови Комітету з питань культури, мистецтва, засобів масової інформації та членом Комітету з питань конституційності Палати депутатів, обов'язки якого він обіцяє виконувати з гідністю, відповідальністю та рішучістю.

«Присяга, яку я склав сьогодні є обіцяною бути відданим представником української спільноти Румунії та захисником демократичних цінностей на благо всіх громадян нашої країни. Дякую всім, хто підтримує і довіряє мені! Я офіційно розпочинаю свій новий депутатський мандат, керуючись інтересами нашої спільноти та спільного блага. Заради української спільноти, заради Румунії, заради майбутнього!», – підсумував депутат Парламенту Румунії Микола-Мирослав Петрецький.

Різдвяне привітання голови СУР Миколи-Мирослава Петрецького

Сьогодні у наших громадах – таємниче переживання очікування Різдва Христового, свята, яке нагадує нам про безмежну Божу любов до нас, людей.

Народження Спасителя – це нагода відновити нашу віру, зблизитися один з одним і пригадати, що Бог кличе нас бути посланцями Його миру і любові. Не забуваймо, що в смиренності ясел прихована найбільша сила: сила безумовної любові.

Свято Різдва Христового – це нагода звернутися до цінностей, які об'єднують нас як людей: доброти, солідарності та любові до ближнього. Це час спокою і примирення, час відкрити наші серця для всіх, з нашого оточення, а також для Бога, який показав нам найбільшу любов, пославши у світ свого Сина.

Це час подякувати за дари життя: сім'ю, друзів, здоров'я, а також подумати про тих, хто потребує нашої підтримки. Через наші вчинки любові та милосердя ми самі стаємо Божою благодаттю.

Нехай цей святый день застане кожного з нас у мирі з самим собою, об'єднає в наших родині і в наших громадах, надихне нас бути кращими, ближчими до цінностей, які визначають нас як людей. Нехай світло, що народилося у Вифлеємі, залишається живим у наших серцях, скеровує наші кроки та зміцнює нашу віру в усе справедливе і добре.

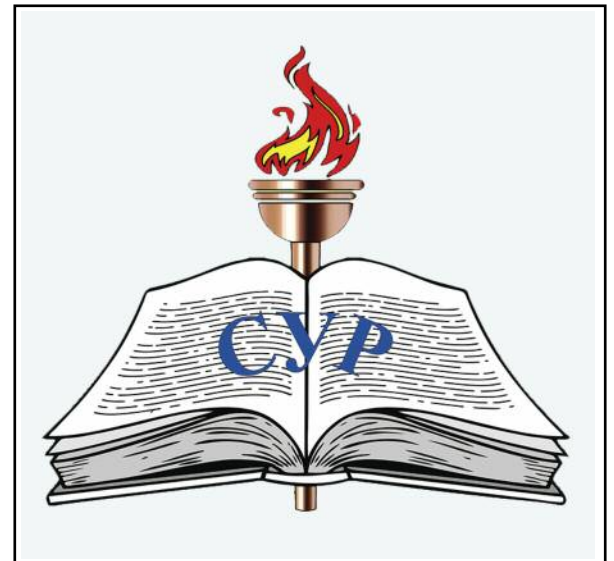
Бажаю вам благословенного Різдва, сповненого благодаті та миру, у колі ваших близьких!

ЗАКІНЧИВСЯ ПЕРІОД НЕВИЗНАЧЕНОСТІ В РОБОТІ СУР

Піднявшись немов з багнюки беззаконня, кілька осіб, без совісті та страху Божого, з лукавими амбіціями та бажаннями і поведінкою організованого злочинного угруповання, вже кілька років намагаються дестабілізувати Союз українців Румунії та розколоти українську спільноту. З дивовижною циклічністю в чотири роки, українці Румунії, з сильним відчуттям дежавю, спостерігають гротескну виставу, з тим самим режисером, позбавленим творчого таланту, за тим самим вкрай поганим сценарієм, і, загалом, з тими самими акторами, аматорами, охопленими жагою до грошей, які з усіх сил намагаються грати роль відданих членів спільноти, до якої їм немає ніякого діла в решту часу.

бурюють людей та розділяють суспільства, провокують конфлікти та сіють ненависть, заохочують агресивну поведінку та підривають виборчі процеси, ці самозванці, які не поважають фундаментальні цінності, на яких був побудований Союз українців Румунії, кожні чотири роки, починаючи з 2008 року, постійно намагалися організувати паралельні вибори, відмінні від передбачених Статутом СУР, у тому числі за участю людей, які не мають нічого спільного з етнічними українцями, у спробі незаконним шляхом замінити законно обраний провід сторонніми особами.

І в 2023 році ці люди, які не мають нічого спільного з цінностями та духом СУР, намагалися шляхом фальсифікацій та введення в оману, зірвати внутрішні

стосується виключно місцевого та повітового рівнів.

Про це свідчить і зразкова організація 9-го з'їзду СУР, в якому взяли участь понад 400 осіб з усієї Румунії і на якому було наголошено на необхідності збереження і посилення єдності та стабільності української спільноти в Румунії, що ґрунтується на повазі до рішень, прийнятих статутними виборними органами СУР.

І цього разу правосуддя вкотре стало на наш бік, суд **ОСТАТОЧНО** відхиливши усі спроби цих персонажів – Марочко Івана, Муту Іонуца Костіна, Росокхи Петра, Нана Василя, Клемпушак Марії, Арделяна Крістіана Василя – завадити реєстрації змін до статуту СУР і, опосередковано, підтвердженню легітимності 3'їзду СУР від 21-22 жовтня 2023 року.

Ці особи вдалися до всіляких "стратегій" для обману органів влади та суду, від підробки документів до представлення себе під чужим ім'ям, від підробки підписів до видачі себе за інших людей. З метою маніпулювання та введення в оману членів української спільноти вони створили фейкові акаунти у Facebook з пишномовними назвами на кшталт "Українці з Банату", "Українці з Марамурешу", "Українці з Буковини" або "Українці з Добруджі", де поширювали різного роду брехню та наклепи, а під час передвиборчої кампанії на парламентських виборах робили брудні випадки проти кандидатів СУР, а також розміщували заклики на підтримку екстремістських партій.

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ РУМУНІЇ ЗРОБИТЬ УСЕ МОЖЛИВЕ, ЩОБ УСІ ОСОБИ, ПРИЧЕТНІ ДО ЦЬОЇ СПРОБИ ПІДРИВУ ТА САБОТАЖУ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ, БУЛИ ПРИТЯГНУТІ ДО ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ЗА ВСІЄЮ СУВОРІСТЮ ЗАКОНУ.

Ми закликаємо до єдності, відповідальності та солідарності, особливо в нинішньому соціально-економічному та геополітичному контексті, будучи переконаними, що тільки разом можемо подолати будь-які виклики та розвивати суспільство, в якому живемо.

СУР

З часу заснування Союзу українців Румунії, кожні чотири роки, перед внутрішніми виборами членів місцевих, повітових або центральних структур Союзу українців Румунії, з нізвідки з'являються одні й ті ж персонажі з неоднозначним і суперечливим або навіть кримінальним минулим, які намагаються дестабілізувати українську спільноту та членів Союзу, через фальшиві заклики до громадянської ініціативи, хоча в дійсності вони мотивовані дрібними і суто меркантильними особистими інтересами.

Це ті самі люди, які у 2012 році намагалися організувати фейковий з'їзд, у 2016 році – створити клон Союзу, у 2020 році – заснувати паралельну організацію, а тепер через дезінформацію намагаються розділити українську спільноту, видаючи себе за членів СУР.

Натхненні моделлю, створеною російськими пропагандистськими "лабораторіями", які для досягнення своїх цілей під-

вибори, в тому числі намагалися подати свої кандидатури на керівні посади в нашій організації, хоча добре знали, що не мають такого права, згідно з положеннями Статуту СУР. Очевидно, що ці особи переслідують одну кінцеву мету – розколоти українську спільноту Румунії, думаючи, по суті, лише про гроші, виділені з державного бюджету.

Усім цим шкідливим намаганням, СУР завжди протидіє повною прозорістю в прийнятті рішень та залученням все більшої кількості членів до поточної діяльності та проєктів Союзу. Також у 2023 році процес обрання місцевого та повітового керівництва передбачав активну участь тисяч етнічних українців, членів СУР, кожен з яких мав змогу реалізувати своє право обирати своїх представників у Бюро місцевих організацій та Повітові конференції – дві керівні структури, які налічують понад 1000 представників. І ця величезна кількість осіб

Ретроспективний огляд румунсько-українських відносин у 2024 році

У 2024 році Румунія та Україна продовжили розвивати потенціал двосторонніх взаємин, розбудову взаємовигідних відносин у всіх сферах та їх виведення на рівень стратегічного партнерства. Пропонуємо вашій увазі огляд найважливіших досягнень двосторонніх румунсько-українських відносин у 2024 році.

Телефонна розмова президентів Румунії та України

У перші дні січня 2024 року президент Румунії Клаус Йоганніс провів телефонну розмову з президентом України Володимиром Зеленським. Глави двох держав обговорили економічну співпрацю та оборонну підтримку України. Під час розмови президенти Клаус Йоганніс та Володимир Зеленський провели ґрунтовний обмін думками та оцінками щодо безпекової ситуації в Україні та в регіоні, зокрема на Чорному морі, а глава румунської держави запевнив свого українського візаві у незмінній рішучій підтримці України з боку Румунської держави. Лідери двох держав також обговорили розвиток двосторонніх відносин та пріоритети на 2024 рік, зокрема транскордонні проєкти, що становлять взаємний інтерес, а також спільне прагнення досягти суттєвого прогресу у процесі підняття відносин між двома країнами до рівня стратегічного партнерства. Під час розмови Президент Румунії високо оцінив ухвалене Україною законодавство щодо національних меншин і привітав прогрес, досягнутий у питанні визнання Україною неіснування так званої «молдавської» мови. Клаус Йоганніс та його український колега також обговорили підтримку Румунією європейської інтеграції України, а також євроатлантичний курс України, пріоритети на рівні Альянсу в 2024 році та продовження відповідної підтримки України. Було також обговорено двосторонню оборонну співпрацю, зокрема аспекти підготовки українських пілотів на винищувачах F-16.

Розвиток відносин у сфері цифровізації та кібербезпеки

Також на початку січня минулого року Румунія та Україна уклали угоду про розвиток відносин у сфері цифровізації та кібербезпеки. Цей документ заклав основу для

створення механізму, за допомогою якого Європейський Союз фінансуватиме проєкти з передачі технологій і знань Україні. «Завдяки угоді, підписаній з українською стороною, Румунія зміцнює свою позицію регіонального центру новітніх технологій та кібербезпеки. Таким чином, ми закладаємо основи механізму, за допомогою якого Європейський Союз фінансуватиме конкретні проєкти з передачі технологій та знань Україні, а Румунія буде провідним партнером», – заявив міністр досліджень, інновацій та цифровізації Румунії Богдан Іван. «Домовилися про перші кроки – підвищення стійкості українських інтернет-мереж, розвиток 5G-коридорів між кордонами України й Румунії та про участь

загиблих громадян України, які стали жертвами російської незаконної агресії. Румунські лідери у річницю повномасштабного вторгнення рф висловили свою підтримку і солідарність з Україною. Президент Клаус Йоганніс заявив, що Румунія продовжуватиме надавати підтримку Україні доти, доки це буде необхідно та підтримуватиме зусилля сусідньої країни щодо інтеграції до Європейського Союзу. «Румунія і весь вільний світ підтримують Україну, країну, яка бореться за життя і демократію», – зазначив тодішній спікер Сенату і лідер керівної Націонал-ліберальної партії Ніколае Чуке, а прем'єр-міністр Марчел Чолаку наголосив, що румунська влада діє в дусі повної єдності і солідарності з Україною до досягнення

перемоги і справедливого миру. У поширеній 24 лютого заяві кабінету міністрів зазначається, що «Уряд Румунії високо цінує рішучість і стійкість, продемонстровані Україною та українським народом, і вважає, що все міжнародне співтовариство має моральний і політичний обов'язок перед Україною притягнути до відповідальності всіх винних у скоєнні воєнних злочинів. Румунія була на боці України з перших моментів цієї трагедії і докладала постійних і значних зусиль для підтримки української держави та населення, яке серйозно постраждало від цієї трагедії».

Саміт СКУ в Бухаресті

Союз українців Румунії (СУР), у партнерстві зі Світовим Конгресом Українців, (СКУ) 12-15 квітня провів Саміт СКУ, знакову для української діаспори подію, яка цього року уперше відбулася у Румунії. Офіційне відкриття Саміту СКУ, що зібрав понад 200 лідерів українських громад з 55 країн світу з 5 континентів, відбулося у п'ятницю, 12 квітня, у Палаці Парламенту. У ньому взяли участь румунські та українські урядовці, керівництво СКУ та акредитовані в Бухаресті дипломати, які наголосили на важливості допомоги Україні у війні, розв'язаній проти неї російською федерацією, на необхідності допомоги українським біженцям та на важливості їхнього повернення в Україну після закінчення війни, щоби долучитися до зусиль з відбудови країни.

(Продовження на 6 стор.)

Василь КАПТАРУ
Всесвітня служба Радіо Румунія

Photo: twitter.com/KlausIohannis

України в програмах фінансової підтримки ЄС», – написав, своєю чергою міністр цифрової трансформації України Михайло Федоров у Телеграм. Він також зазначив, що Румунія допоможе у відновленні цифрової інфраструктури, пошкодженої через війну. Міністр подякував своєму румунському колезі за співпрацю та додав, що відтепер дві сусідні країни реалізовуватимуть спільні проєкти за фінансової підтримки Європейського Союзу.

Два роки повномасштабного російського вторгнення. Румунія солідарна з Україною

На знак пошани до стійкості українського народу, будівлі Адміністрації Президента, Парламенту, Уряду та Міністерства закордонних справ Румунії були підсвічені у кольорах українського прапора в суботу ввечері, 24 лютого, у другу річницю російського вторгнення в Україну. А в понеділок, 26 лютого, на пленарному засіданні депутати хвилиною мовчання вшанували пам'ять

Ретроспективний огляд румунсько-українських відносин у 2024 році

(Продовження. Поч. на 5 стор.)

Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький зазначив, що «в нинішньому драматичному контексті, можливо найскладнішому за всю буремну історію українського народу, більше ніж коли-небудь, здатність Світового Конгресу Українців реагувати, діяти та втручатися має бути системною, інтегрованою, парадигмальною за своєю природою, та мати в основі єдине стратегічне, згуртоване та функціональне бачення на рівні всієї організації». «Нині існує багато викликів і ми мусимо думати, як організувати життя – об'єднати новий український світ довкола України. Наше головне завдання – аби українці, які вимушено виїхали, змогли потра-

подякувала Румунії за сприяння проведенню Саміту СКУ в Бухаресті і за підтримку України.

Україна на порядку денному Бухарестського безпекового форуму

23-24 травня у Бухаресті відбувся 8-й щорічний Безпековий форум Чорноморського регіону та Балкан. Захід був організований румунським аналітичним центром «Нова стратегія» (New Strategy Center) у партнерстві з міністерствами оборони та закордонних справ. Форум є важливою платформою для поглибленого аналізу найбільш актуальних і складних тем, пов'язаних з міжнародними відносинами, безпековими дослідженнями та

ту новий перевантажувальний термінал для зернових вантажів. 31 травня відбулась урочиста церемонія його відкриття. Новий термінал був побудований у рамках державно-приватного партнерства, а обсяг інвестицій у створення нового комплексу становить 10 млн євро, кошти надані Grampet Group, найбільшою групою приватних залізничних компаній з румунськими акціонерами в Південно-Східній Європі. Можливості терміналу забезпечують безперервну роботу 24 години на добу. Його максимальна місткість становить 3 млн тонн вантажів. Навантажувально-розвантажувальні станції можуть одночасно обробляти вісім вагонів, що забезпечує швидкість переробки 500 тонн на годину.

Румунія та Україна уклали двосторонню безпекову угоду

11 липня в кулуарах саміту НАТО у Вашингтоні президенти Клаус Йоганніс та Володимир Зеленський підписали Угоду про співробітництво у сфері безпеки між Румунією та Україною, яка стала 23-м подібним документом, підписаним офіційним Києвом. Угода передбачає підтримку України у створенні національного координаційного центру з озброєнь. Водночас, як повідомила українська сторона, Румунія передасть Україні систему Patriot, підтримуватиме її з тією ж динамікою, що й упродовж 2022–2024 років, а також сприятиме максимально швидкому транзиту всієї необхідної техніки своєю територією до України. Крім того, Румунія та Україна продовжать співпрацювати у сфері забезпечення стабільності та стійкості, підтримки процесу відновлення та відбудови української держави. Румунія також намагатиметься забезпечити максимальне використання своїх транспортних і логістичних маршрутів для сприяння як короткостроковим, так і середньостроковим і довгостроковим проектам у процесі відновлення України, а також надаватиме довгострокову допомогу і підтримку оборонній промисловості України в досягненні її мети – задоволення потреб її сил безпеки і оборони, – йдеться в угоді. Особливістю цієї угоди є конкретні пункти співпраці для зміцнення безпеки в Чорноморському регіоні. Румунія допомагатиме Україні в розмінуванні Чорного моря та надаватиме підтримку через інструменти ЄС і НАТО. Під час прес-конференції у Вашингтоні президент Клаус Йоганніс наголосив, що двосторонні безпекові зобов'язання були укладені на виконання Спільної декларації G7 про підтримку України, додавши, що таким чином Румунія приєдналася до інших союзників і партнерів, які вже підписали подібний двосторонній документ з Україною.

(Продовження на 7 стор.)

пити в українське середовище й український світ закордоном», – сказав Президент СКУ Павло Грод, який закликав світове українство до єдності. Державний радник Канцелярії прем'єр-міністра Румунії Віктор Опаскі привітав учасників Саміту СКУ українською мовою. Він зачитав звернення прем'єра Марчела Чолаку, який наголосив, що Румунія продовжить підтримувати легітимну боротьбу України, доки це буде потрібно, а також відновлення її територіальної цілісності в межах офіційно визнаних кордонів. У своєму виступі міністерка закордонних справ Лумініца Одобеску підкреслила, що справедливий і тривалий мир в Україні безпосередньо залежить від притягнення до відповідальності всіх винних у злочинах в Україні та проти України. Вона зазначила, що запропонована президентом Зеленським Формула миру, підтримана більшістю міжнародної спільноти, в тому числі Румунією, базується на принципах міжнародного права та Статуту ООН. Посол України в Румунії Ігор Прокопчук підкреслив, що Румунія є надійним другом і сусідом України, яка пізнала його в біді, своєю чергою посол з особливих доручень Міністерства закордонних справ України з питань світового українства Мар'яна Беца

оборонними питаннями. Організатори об'єднали експертів, аналітиків та високопоставлених державних діячів з різних країн світу, загалом понад 160 спікерів та учасників у понад 40 панельних дискусіях.

Румунія продовжить всіляко підтримувати Україну, – заявив прем'єр-міністр Марчел Чолаку у своєму зверненні до учасників Форуму. Прем'єр-міністр підкреслив, що Румунія стала одним з головних постачальників енергоносіїв, а також згадав про інвестиції, спрямовані на те, щоб Румунія стала головним логістичним хабом для української продукції. Перемога України над російською федерацією стане перемогою демократії, наголосив прем'єр-міністр України Денис Шмигаль у відео-зверненні до учасників форуму. Він подякував Румунії та румунському народу, особливо за допомогу у зміцненні обороноздатності України та за транзит української продукції через румунську територію для забезпечення глобальної продовольчої безпеки.

Відкриття зернового терміналу у н.п. Дорнешть

На кордоні Румунії та України, поблизу румунської станції Дорнешть, розпочав робо-

Ретроспективний огляд румунсько-українських відносин у 2024 році

(Закінчення. Поч. на 5 стор.)

Ольга Стефанішина на Щорічній зустрічі румунських дипломатів

24-25 липня 2024 року Міністерство закордонних справ Румунії організувало Щорічну зустріч румунських дипломатів (RADR-2024) на тему «Дипломатичні дії в нестабільному світі». Минулорічна зустріч зібрала понад 170 членів дипломатичного та консульського корпусу Румунії, високопоставлених румунських та іноземних гостей, серед яких і віце-прем'єр-міністерка з питань європейської та євроатлантичної інтеграції України Ольга Стефанішина. На полях Щорічної зустрічі румунських дипломатів відбулися переговори міністерки закордонних справ Румунії Лумініци Одобеску з Ольгою Стефанішиною. У межах розмови урядовиці обмінялися думками щодо прогресу України в процесі євроінтеграції, а також щодо результатів саміту НАТО у Вашингтоні. Лумініца Одобеску високо оцінила значні зусилля української влади, враховуючи особливо складний контекст, створений розв'язаною російською федерацією війною. Глава румунської дипломатії підтвердила послідовну та конкретну підтримку Румунією на найвищому рівні незмінного європейського курсу України, наголосивши, що розширення на схід є стратегічним вибором Європейського Союзу. Вона наголосила, що Україна має продовжувати стало впроваджувати відповідні реформи для стабільного просування процесу євроінтеграції і привітала ефективне запровадження в дію Ukraine Facility, інструменту, який забезпечить передбачувану та стійку підтримку України до 2027 року. Своєю чергою Ольга Стефанішина подякувала румунській владі за багатовимірну та послідовну підтримку України, відзначивши позитивні результати двосторонньої співпраці з Румунією.

Візит нового глави МЗС України до Бухареста

Міністр закордонних справ України Андрій Сибіга у середу, 18 вересня, здійснив офіційний візит до Румунії, на запрошення своєї румунської колеги Лумініци Одобеску. Порядок денний переговорів був зосереджений на поточній стадії та перспективах розвитку двосторонніх відносин, а також на необхідності посилення політико-дипломатичного діалогу в контексті останніх подій на європейському та євроатлантичному просторах. Глави МЗС двох судніх країн провели у Бухаресті предмет-

ний обмін думками щодо розвитку подій у розв'язаній російською федерацією війні проти України, виокремивши основні виклики, на які Україна має відповісти у найближчий період. Очільниця румунського зовнішньополітичного відомства заявила, що Румунія продовжуватиме брати участь у процесі імплементації Формули миру Володимира Зеленського, а також у зусиллях міжнародного співтовариства щодо притягнення до відповідальності всіх винних у воєнних злочинах і злочинах проти людяності в Україні та проти України. Своєю чергою міністр закордонних

справ України подякував за відчутну підтримку, яку уряд і народ Румунії надають Україні та українцям з перших днів повномасштабного вторгнення росії. Андрій Сибіга сказав, що Україна та Румунія розвиватимуть взаємодію як стратегічні партнери в усіх галузях та з усіх питань, що становлять взаємний інтерес.

Перший за останні 20 років візит глави МВС України до Румунії

18 жовтня 2024 року віце-прем'єр-міністр та міністр внутрішніх справ Румунії Кетелін Преодоу прийняв у Бухаресті свого українського колегу Ігоря Клименка. Робочий візит міністра внутрішніх справ України до Румунії, перший за останні 20 років, відбувся рівно через рік після іншої важливої події у двосторонніх відносинах між Румунією та Україною, а саме першого спільного засідання урядів двох країн, яке відбулося у жовтні 2023 року в Києві.

Міністри обговорили шляхи зміцнення співпраці у ключових сферах, що становлять взаємний інтерес, таких як боротьба з торгівлею людьми, наркотиками та зброєю, нелегальною міграцією, поліцейське співробітництво, обмін інформацією та досвідом для підвищення рівня загальної громадської безпеки в контексті війни в Україні, втручання в надзвичайні ситуації, переміщення осіб та транспортних засобів

через кордон. Під час зустрічі сторонами також було відзначено послідовний діалог на всіх рівнях між структурами двох міністерств, а також перспективи його активізації в найближчий період. Прикладом у цьому відношенні стало зміцнення двосторонньої договірно-правової бази співробітництва шляхом підписання Кетеліном Преодоу та Ігорем Клименком у Бухаресті Угоди про співробітництво у галузі запобігання, обмеження та пом'якшення наслідків надзвичайних ситуацій. Цей документ створив необхідну двосторонню правову базу для надання Румунією та Україною взаємної допомоги, за запитом, у разі неминучої надзвичайної ситуації. Угода зміцнює засади для надання подальшої підтримки українській владі, оскільки дозволить направляти в Україну на її прохання групи допомоги та необхідне обладнання, а також проводити усі види заходів реагування, передачу досвіду, пошуково-рятувальні операції на території України з метою порятунку людських життів, захисту здоров'я населення, обмеження матеріальних збитків та захисту культурних цінностей.

Румунія передала Україні новітній ЗРК Patriot

У жовтні Україна отримала від Румунії новітню систему протиракетної оборони Patriot. Відповідний закон, що дозволив румунській стороні передати Україні один зенітно-ракетний комплекс Patriot у конфігурації 3+, із семи, які Румунія придбала у США в 2017 році за майже 4 млрд доларів, 5 вересня підписав президент Клаус Йоганніс. Рішення передати Україні систему Patriot Румунія ухвалила 20 червня у Вищій раді оборони країни, зважаючи на значне погіршення безпекової ситуації в Україні через російські удари по цивільному населенню та інфраструктурі. 2 вересня відповідний законопроект про безоплатну передачу Україні ЗРК Patriot схвалив уряд, того ж дня відбулося голосування в Сенаті Румунії (верхній палаті парламенту), а на другий день закон в останньому читанні прийняла Палата депутатів. Володимир Зеленський подякував Румунії за Patriot для України. «Я дякую кожній країні, яка допомагає нам з ППО. Особлива подяка Румунії за системи Patriot. Разом ми можемо досягти ще більшої ефективності – ми можемо покласти край російському терору, спільно знищивши «Шахеда» і ракети», – написав президент Володимир Зеленський в мережі X ввечері 2 жовтня 2024 року.

У Сігету Мармацієй пройшов 32-й Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії

(Продовження з 1 стор.)

У своєму зверненні до учасників фестивалю голова Союзу українців Румунії, депутат Микола-Мирослав Петрецький висловив свою радість від участі в одному з найважливіших заходів, з тих, які щорічно організовує Союз українців Румунії – Міжнародному фестивалю колядок та зимових обрядів українців Румунії, який став символом української спільноти та об'єднує велику українську родину в Марамурському повіті, місті Сігету Мармацієй, що вважається серцем та культурною столицею українців Румунії. Президент СУР наголосив на важливості таких заходів, які сприяють збереженню української мови, культури, традицій та звичаїв, що є фундаментальними елементами української ідентичності. Він також підкреслив унікальну можливість для українців Румунії народитися і жити в благословенній країні, адже румунська держава розуміє важливість і підтримує національні меншини, що є передумовою для організації подібних заходів. На завершення він подякував організаторам заходу – Марамурській філії СУР, а також усім місцевим організаціям СУР, Раді СУР, представникам державних органів, Посольству України в Румунії, Консульству Румунії в Солотвино, а також партнерам з Івано-Франківська, Закарпаття, Києва та Львова за підтримку в проведенні цього визначного заходу.

У своєму виступі заступник державного секретаря Міністерства внутрішніх справ Петру Бледя зазначив, що цей фестиваль є візитівкою Марамурського повіту та приводом для гордості української спільноти. Петру Бледя привітав Союз українців Румунії за всю роботу з підтримки української спільноти та за зусилля, спрямовані на збереження мови, культури, традицій та звичаїв цієї спільноти.

Заступник голови Закарпатської обласної ради України Василь Дем'янчук, подякував Союзу українців Румунії за проведення фестивалю традицій з прекрасною послідовністю, якому вдається об'єднувати українців з усього світу. Він відзначив красу колядок, які звучать на фестивалі і додав, що вони нагадують йому про ті гарні часи, коли українці могли спокійно колядувати у власній країні. Своєю чергою Консул Румунії в Солотвині Флорін Граціан Пирву підкреслив важливість культури, традицій та колядок як невід'ємних елементів ідентичності кожної нації. Він привітав Союз українців Румунії за те, що він об'єднує українців з усього світу та зберігає єдність української спільноти. Румунський дипломат наголосив на прикладі Сігету Мармацієй, який є успішною газдою такого масштабного культурного заходу, водночас привітавши голову СУР за зусилля, докладені щодо організації цього заходу та зазначивши, що на 2025 рік перспектива українців має визначитися трьома словами: єдність, солідарність та мир.

Надзвичайний і Повноважний Посол України в Румунії Ігор Прокопчук сердечно привітав усіх з проведенням 32-го фестивалю колядок, який об'єднує українську спільноту навколо духовних і культурних цінностей, що визначають ідентичність українського народу. Посол підкреслив, що цей фестиваль є не лише нагодою відзначити багатство української культури, але й справжнім символом єдності, радості та любові. «Колядка це символ єдності, надії та радості. Вона зберігає тисячолітню історію та передає з покоління в покоління тепло родинного вогнища та віру у краще майбутнє, бажання плекати ці традиції та ділитися з ними з іншими, що свідчить про велику любов до Батьківщини та збереження української ідентичності», – зазначив Посол України в Румунії. Ігор Прокопчук нагадав, що третій рік поспіль Різдво українці зустрічають і відзначають, переживаючи водночас велике страждання, пов'язане з триваючою війною російської федерації проти України, країною, яка розв'язала цю війну і прагне знищити український народ, українську ідентичність й українські традиції. Він підкреслив, що українці борються не лише за власне існування, за свою свободу і незалежність, а й за свободу всіх європейських народів.

(Закінчення на 12 стор.)

СВЯТО УКРАЇНСЬКИХ КОЛЯДОК У ТІМІШОАРІ

Уприміщення Тімиської філії Союзу українців Румунії відбувся Міжнародний фестиваль українських колядок, який об'єднав колективи та колядників з багатьох населених пунктів і країн у святкуванні Різдва Христового.

Колективи колядників з Тімішоари, Лугожа, Штюки, П'єтроаси Маре, Бирни, Бетхаузна, Кричови, Варіаша та Малих Ремет принесли на сцену чарівність української коляди. До них приєдналися видатні солісти, такі як Давід Єгнат'єв, Аврора Гогилтан (Восьмирічна школа с. Штюка), Маруся Попович, вчитель Габріель Білан та дуєт Мар'яна і Вероніка Шобей. Святковий концерт завершився добірною української народної інструментальної музики у виконанні Ніколетти та Миколи Грін'є.

Також серед виступили колективи біженців з України на чолі з Анною Заблоцькою та Іриною Ігнат'євою, які внесли нотку емоцій своїми колядками, разом з групами «Вінга» (Арад) та хором «Голос українців» (Караш-Северін). Запрошені з-за кордону українці з Кулли (Сербія) на чолі з очільником української громади в Сербії Філіпом Пронеком, також порадували присутніх традиційними колядками.

У своєму вітальному слові до присутніх голова Тімиської філії СУР Марія Сабо Кондрей зазначила, що українська громада в Тіміші показала, що вона може бути згуртованою. «Цим заходом ми ще раз демонструємо, що знаємо, як зберігати традиції наших предків, нашу рідну мову, наш український одяг та ідентичність. Усі ці культурні цінності ми неодмінно передамо майбутнім поколінням», – сказала пані Марія Сабо Кондрей.

На фестиваль завітали представники місцевої та повітової державних адміністрацій, вчителі української мови, учні, батьки та багато членів Тімиської філії. Серед почесних гостей в західі взяли участь представниця Тімиської повітової ради, старший радник Агнета Кардош та інспекторка Тімиського повітового шкільного інспекторату Андрея Бербос.

Для українців у західній частині країни магія зимових свят і дух Різдва починається з цього фестивалю. Від малого до великого всі колядують і прославляють Бога, щоб українські традиції та ідентичність зберігалися з гордістю і любов'ю. Фестиваль є святом душі, зв'язком між вірою, культурою та громадою.

www.uur.ro

24-й Фестиваль української коляди у Сіреті

Будинок культури ім. Міхая Телімана в Сіреті став 15 грудня місцем зустрічі традицій і радості, у рамках 24-го Фестивалю української коляди. Захід, який організувала Сучавська філія Союзу українців Румунії, разом з Сіретською організацією СУР та в партнерстві з Будинком культури ім. Міхая Телімана, дозволив присутнім поринути в атмосферу різдвяних свят, тепла та радості.

Учасники представили унікальні колядки, наповнені народними традиціями та магією Різдва. Діти та дорослі разом прославляли народження Христа в святкових піснях, які зберігають дух нашої культури.

Фестиваль відкрив голова Сучавської філії СУР Ілля Саучук, котрий підкреслив важливість цього традиційного заходу для популяризації та збереження зимових звичаїв української спільноти. Своєю чергою, місцевий радник СУР у мерії Балківці з гордістю відзначив велику кількість присутніх дітей та молоді, підкресливши, що саме вони є продовжувачами місцевих традицій.

Отець Михайло Кобзюк, єпархіальний радник у справах нацменшин Сучавської та Радівецької Архиєпархії, виголосив молитву благословення та передав послання Високопреосвященнішого Архієпископа Калініка. Своєю чергою священик Йонуц Урсуляк, декан Буковинського Греко-католицького деканату привітав усіх з прийдешніми святами і приніс послання співчуття і солідарності з українським народом, висловивши надію, що війна скоро закінчиться.

Ще одним особливим моментом став виступ Василя Процюка, заступника директора Чернівецького Педагогічного Коледжу, який розповів про честь бути присутнім на фестивалі вже третій рік поспіль, про співпрацю, яка зміцнилася завдяки освітньому партнерству «Учні зараз, вчителі в майбутньому», що здійснюється спільно з Сучавською філією СУР та Національним коледжем ім. Міхая Емінеску.

На сцені фестивалю виступили вокальні колективи та гурти з Сучавського повіту та України: Дитячий ансамбль «Веселка» з м. Вашківців, керівник – Кармен Кришмар, ансамбль «Буковинська ружа» з Мілішівців, керівник Бриндуша Писляр, Ансамбль «Козачок» з Балківців, під керівництвом Петра Шоймана, вокальний ансамбль Педагогічного коледжу Чернівецького університету ім. Юрія Федьковича під керівництвом Василя Процюка, ансамбль «Полонинка» з Палтіну під керівництвом Іллі Саучука, група «Майданчик» з Качіки, під керівництвом о. Йонуца Урсуляка, гурт «Голоси Негостини» під керівництвом Антонети Крайнічук, вокальний ансамбль СУР з Гропен, під керівництвом Радуні Ніколаїшена, ансамбль «Сеньйори» з м. Радівці, керівник Марін Песклевей, Ансамбль «Коломийка» з міста Сірет, координаторка Зірка Янош.

24-й Фестиваль українських колядок та щедрівок став справжнім святом українських традицій. Колядки принесли радість, тепло та емоції, ознаменували початок зимових свят і продемонстрували здатність культури і традицій об'єднувати людей і громади навіть у складні часи.

www.uur.ro

РУМУНСЬКА ПОЕЗІЯ У ВІДТВОРЕННІ ВІКТОРА БАРАНОВА

Коли говорять про Віктора Баранова (1950-2014), то передусім згадують про нього як про відомого поета, автора знаменної пісні «Українці мої», талановитого прозаїка, що написав знакові романи «Припула», «Смерть по-білому», «Не вір, не бійся, не проси», «Заплава», також літературного критика, літературо- і мистецтвознавця, публіциста, Голову Національної спілки письменників України (2011-2014), головного редактора літературного журналу «Київ». Однак значно рідше говорять про Віктора Баранова як про майстерного перекладача передусім з румунської мови, адже до неї, як до всієї румунської культури, Віктор Баранов, за його крилатим висловом, «прикипів душею» ще зі студентських літ.

У Київському національному університеті імені Тараса Шевченка викладання румунської мови та літератури започатковано 1958 р. Станіславом Семчинським (1931-1999) – визначним українським філологом, професором, доктором філологічних наук, завідувачем кафедри загального мовознавства і класичної філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка (1978-1999), заслуженим працівником народної освіти України, почесним академіком АН Республіки Молдова (1991), почесним доктором (doctor honoris causa) Клужького університету ім. Бабеша-Бойяй в Румунії (1997), заслуженим діячем народної освіти України, Президентом товари-

ства «Україна-Румунія». Глибокий науковий сентимент до румунської філології С. Семчинський зміг передати й своїм учням румунського семінару початку 1970-х років, активним учасником і випускником якого був Віктор Баранов, а його однокурсниками – викладачка впродовж багатьох літ румунської мови в Міністерстві закордонних справ України, перекладачка прози Мірчі Еліаде Наталія Стратановська (зараз на пенсії), також відомі викладачі-філологи Київського національного університету імені Тараса Шевченка Любов Копаниця та Наталія Пухальська. Уже дипломну роботу Віктора Баранова, написану під керівництвом Станіслава Семчинського, було присвячено дослідженню паралелізмів у творчості Тараса Шевченка та Міхая Емінеску. І надалі крізь усе своє життя проніс Віктор Баранов велику любов до румунської історії, культури, мови, з 2000 р. був Віце-президентом Товариства «Україна-Румунія», у 1994 р. узяв участь у літніх курсах з румунської мови, літератури та історії в місті Сіная, що їх організував Бухарестський університет, неодноразово зустрічався з представниками української національної меншини Румунії, майстрами художнього і наукового слова Іваном Ковачем, Михайлом Михайлюком, Іваном Робчуком, Іваном Семенюком та іншими, зокрема, з Іваном Ребошапкою, який написав вдумливий відгук на «Таблицю повернень» Віктора Баранова («Наш голос», січень 2019), а в Києві брав участь у численних літературно-

мистецьких заходах, організованих за сприяння Посольства Румунії в Україні з нагоди тих чи інших національних свят Румунії, ювілеїв визначних представників румунського красного письменства.

Румунській тематиці Віктор Баранов приділяв значної уваги навіть у власній оригінальній творчості, чи не найяскравішим виявом чого є його міні-новела в романі «Смерть по-білому» про неперекладне румунське слово «DOR», що може мати наступні значення: 1) палке бажання, прагнення; 2) туга; 3) скорбота, сум; 4) любов; 5) смак, апетит. Наводимо її повністю: «Я не казала тобі, що трохи знаю румунську мову – вивчала її в університеті як факультатив та й захопилася.

(Продовження на 11 стор.)

Сергій ЛУЧКАНИН,

доктор філологічних наук, доцент, професор кафедри загального мовознавства, класичної філології та неоелліністики Навчально-наукового інституту філології всього національного університету імені Тараса Шевченка

Микола Вегеш, Ірина Люба Горват

НАВІКИ В ПАМ'ЯТІ НАРОДНІЙ

До 85-річчя проголошення незалежності Карпатської України і 150-річчя від дня народження Августина Волошина

(Закінчення. Прод. з н-р 21-22/2024 р.)

Слідчий наливає склянку води, підносить. В'язень бере тремтливими руками, частина води вихлюпується, решту жадібно випиває).

Вайндорф. Хочу обрадовать тебя. Сбывается твоя мечта (Волошин підняв очі). Скоро будем праздновать воссоединение твоей Карпатской Украины с нашей Советской! (Волошин встає, протестує, слідчий грізно). Садись. Я хочу знать, где укрываются (дивиться в папери) Ревай, Комарницкий, Августин Штефан, чтобы их пригласить на наше торжество. (Волошин мовчить). Своим молчанием ты сам себе могилу роешь. Твои дружки были более разговорчивыми. Они рассказали, как в Перечине, вблизи Ужгорода, они очень радушно встречали нашу Красную Армию, свою освободительницу, и даже с твоим портретом, и, к сожалению, с националистическими лозунгами. Но виновники за это чистосердечно покаются и теперь десяток лет отработают на

воркутинских рудниках и живи себе на свободе. Сибирь-матушка – широка. А тебе что, трудно попросить прощения у нашего вождя, у своего народа за его бедствия и пролитую кровь?!

Августин Волошин. Господь Бог...

Вайндорф (перебиває). Никакой Господь Бог тебя уже не спасет! Здесь у нас Господь Бог – народный комиссар Берия. А теперь, как я понимаю, и он не в силах. Твоя судьба в руках самого товарища Сталина. (Волошин мовчить).

Вайндорф (благаюче). Ну скажи, что ты заблуждался, покайся, попроси прощения, пообещай плодотворное сотрудничество во славу Советского Союза – и мукам твоим конец.

Августин Волошин. Перед ким каятися і за що? Я каюсь перед Господом Богом і своїм народом. Ви самі розкрийте очі. Кому ви служите? Усі ваші вожді були зеки! І хазяйнують вони по зековським законам. Ви перетворили свій народ на рабів, на бидло, яке чекає своєї черги на скотобійні. Але знайте, прийде край і вашій дикій імперії і першими пробудять-

ся українці, бо це свободолюбивий і вільний народ!..

Я ознайомився з усіма статтями вашого звинувачення. Винним себе не визнаю! І якби Господь Бог дарував мені життя, я б знов прожив його в боротьбі за волю народу, за єдину соборну Україну!

Мої страждання і смерть проростуть добрими коріннями і пробудять мій народ, а не ви?! Ви згинете як роса на сонці, бо надто багато пролили безвинної людської крові. Тіло ви моє знівечили, але душа моя, душа окрилена Всевишнім Господом.

Вайндорф (пауза, налив склянку коньяку, випив). Да-а-а... Так я и не сумел тебя... Извините, вас, Господин Президент, обломать... Много прошло через мои руки, но человеком... Человеком с большой буквы вы оказались – один. Жаль мне, впереди у вас будет трудная ночь... И дай Бог, чтобы выдержали (Налив в склянку води, подав Августину Волошину). Жаль, что у нас упрямость побеждает разум... (Викликає конвоїра). В камеру его покамест...

Августин Волошин (виходячи з кабінету). Я молитимусь за вас¹.

Роль Августина Волошина у п'єсі «Судний день» на сцені Закарпатського обласного музичного драматичного театру імені братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв блискуче зіграв Народний артист України Анатолій Філіппов.

РУМУНСЬКА ПОЕЗІЯ У ВІДТВОРЕННІ ВІКТОРА БАРАНОВА

(Продовження. Поч. на 10 стор.)

Так от, у румунів є слово «dor», яке не перекладається іншими мовами. «Dor» – це й кохання, і туга, і нездійсненне бажання, і непояснимий стан душі, коли тебе опосідає мрія, але вона не має конкретного образу, обрису, вираження. Румуни співають «dorule, măi dorule» – і мовби сповідаються перед собою, шукають у власному серці щось потаємне; от якби воно випірнуло враз на поверхню почуття й свідомості і ошчасливило, принесло давно ждану радість, дало новий сенс життя... «Dorule» то наче пісня до самого себе і про себе самого; проказуючи це слово, ти ніколи не злукавиш, не піддасися омані, не підпустиш до себе нечистого й на версту. «Dor» – лоскитливе бриніння твого ества, легке сп'яніння від суму, просвітленого усвідомленням дарованого тобі життя з його радощами й прикрасами, а їх одне без другого якраз і не буває. А ще особливий «dor» – передчуття кохання, яке неодмінно знайде тебе, нехай навіть воно поки що десь ходить-блукає дальніми стежками. Мабуть, найближчим у нашій мові до румунського «dor» є забуте, майже не вживане сьогодні слово «щем». Я вичитала в одного поета рядок – «хай ще мить пощемить». Наче про мене сказано. Кожна проживана мить щемить мені під серцем, той щем ні гіркий і ні солодкий, він просто щем, непояснимий іншими словами. Мене зрозуміє тільки той, хто так само спізнавав це майже анахронічне вже відчуття-почуття. «Хай ще мить пощемить».

Щем-dor – це також і те, що лишається нам після втрати. Але це не пам'ять, не спомин, не нитка, що тягнеться слідом за нами з минулого. Це – замість усього того й водночас надійна загорожа від усього того.

Знай, коханий: нині зі мною скрізь і завжди – dor і щем».

Та найбільше румунське захоплення Віктора Баранова виявилось в перекладених ним високохудожніх зразках румунської поезії, що й пропонуємо Вашій увазі. «Ut pictura poesis» («Поезія – той самий живопис»), – зазначав Горацій у «Поетичному мистецтві». Серед усіх мистецтв поезія говорить найглибшим і найбезпосереднішим чином про силу національного духу, відображає спосіб світобачення народу, його соціально-патріотичні ідеї, поняття прекрасного, ступінь філігранності національної мови. Румунська поезія в перекладах Віктора Баранова (хоча він і мав попередників у цій царині – Василя Щурата, Андрія М'ястківського, Михайла Ткача та ін., румунське художнє слово відтворюють українською мовою і нині – *inter arma non tacent Musae* «Коли говорять гармати, Музи не мовчать») висвітлює ці прикметні риси єдності критичної думки і поетичної експресії з переконливою ясністю, чітко окреслюючи розмаїття форм і мотивів, що зливаються в одну велику річку і подають прекрасну душу румунського народу на небосхилі світової цивілізації, її національну своєрідність на тлі гуманістичних загальнолюдських творинь. Для полегшення ознайомлення українського читача зупинимося на характеристиці розвою румунської поезії та перекладених Віктором Барановим окремих її творців.

Початки поетичного креативного духу румунського народу (чи, правильніше, його предків) ховаються в сивій давнині, сягаючи таємниць давньогрецької міфології та вже цілком

реальних подій давньоримської історії (недарма ж у найменуванні сучасної Румунії – *România* – збережено назву «Вічного міста» (*Urbs aeterna*) – *Roma*). На території сучасної Румунії в дороманські часи проживали могутні племена гетів (так їх називали давні греки) або даків (у давньоримській традиції). «Батько історії» Геродот, описуючи похід перського царя Дарія на Скіфію в 514 до н.е., зазначає, що лише гети, які проживали на території сучасної Добруджі, наважилися затримати рух перського війська, бо саме гети були «найхоробрішими і найсправедливішими серед фракійців» (тобто однією з гілок фракійських племен). За давньогрецькими міфами, сином річкового бога – фракійського царя Еагра та музи Калліопи – був уславлений співець і поет Орфей, міф про якого надихав багатьох драматургів (Есхіл, Еврипід), живописців і скульпторів (Рубенс, Кардуччі, Роден та ін.), композиторів (Гайдн, Глюк, Ліст, Оффенбах та ін.). Орфей, який, за міфом, винайшов віршування і музику, яка зачаровувала навіть диких звірів і заспокоювала розбурхане море, ніби «благословив» майбутню румунську землю для створення поетичних шедеврів. У 8 р. н.е. великий римський поет Публій Овідій Назон (*Publius Ovidius Naso*, 43 до н.е. – бл. 18 н.е.) був висланий імператором Октавіаном Августом на берег Чорного моря в м. Томи, де зараз розташоване румунське м. Констанца. На заслання в наддунайських степах Скіфо-Дакії, забутий учорашніми друзями й шанувальниками, старий, самотній і нужденний Овідій створює «Скорботні елегії» (*Tristia*) та «Послання з Понту» (*Epistolae ex Ponto*). У їхніх зворушливих віршованих рядках виливає він свої почуття (тугу за батьківщиною й рідними, відчай приреченого, ненависть до ворогів), хоча й уважно приглядається до місцевого побуту і пейзажу, ставши першим в історії великим поетом, який написав визначні поетичні рядки на нинішній румунській землі і про цю землю. Відзначимо, що долю Овідія-вигнанця яскраво змальовує Юрій Мушкетик (1929-2019) у повісті «Літній птах на зимовому березі», який, як і Віктор Баранов, також був керівником Спілки письменників України (1986-2001). Як і був випускником філфаку Київського університету імені Тараса Шевченка далекого 1953 р., як і Станіслав Семчинський; лише Юрій Мушкетик мав як фах українську мову та літературу, а Станіслав Семчинський – класичну філологію.

Найдавнішими ж формами румунської усної народнопоетичної творчості (а Гердер радив шукати витoki поезії саме в національному фольклорі) були календарно-обрядові пісні: колядки (*colinde*), плугарські святкові пісні (*urările cu plugușorul*), пісні-орації при виконанні традиційних обрядів і звичаїв, що охоплюють основні моменти людського життя (народження, весілля та ін.), приспіву-вигуки (*strigături*), якими супроводжуються численні танці. Особливий жанр у румунському фольклорі складає лірична пісня-дойна (*doina*), що охоплює найширшу гаму почуттів і переживань, уособлюваних вищезгадуваним словом *dor*, уславленим мікронovelю Віктора Баранова: *Doină, doină, cîntic (sic!) dulce, Cînd te-aud, nu m-aș mai duce!* («Ой ти, дойно, славна пісне, Чуєш тебе – в грудях тісно!»). Епічні форми румунського фольклору предствлені гайдуцькими піснями (*cîntece haiducești*), які також мають назву старовинних чи мужніх пісень (*cîntece bătrînești, voinicești*), у

яких постають образи іноді міфічних, іноді реальних гайдуків – народних месників. Та особливо виділяються балади, що розповідають про народні звичаї і повір'я, відтворюють етнос-вітогляд та етнопсихологію, що сягають старожитніх легендарно-міфологічних епох. З цього погляду найприкметнішими виступають балади «Miorița» («Міоріца») та «Meșterul Manole» («Майстер Маноле»), останню переклав свого часу Іван Франко, щоправда, на жаль, не з оригіналу, а з першого німецького перекладу В.Коцебу й опублікованого спочатку в «Додатках і поправках» до «Записок наукового товариства ім. Шевченка» (1912, т. СХІ), а для широкого загалу – у популярному журналі «Неділя» (1912, № 33). Про баладу «Майстер Маноле» мовиться в поезії Віктора Тулбуре «Ана», яку переклав Віктор Баранов, згадавши у власній примітці і саму визначну румунську баладу.

Щодо книжної румунської поезії, то донедавна її зародження відносили аж до кінця XVIII-початку XIX ст., пов'язуючи з діяльністю родини Векерешть (Єнекіце, Алеку та Ніколає Векереску). Однак за середньовіччя з його мовно-культурним синкретизмом часто національна душа маніфестувалася в «ненаціональному вбранні». Так, завдяки дослідженням Володимира Кречотня, Дмитра Наливайка, Валерія Шевчука, Василя Яременка, Оксани Сліпущо, Галини Усатенко та ін. епоха староукраїнської літератури постає сьогодні перед нами як складна система, кожна із підсистем якої творилася окремою мовою (латинською, польською, старослов'янською, книжною староукраїнською, народною та іншими мовами), творилася в численних літературних центрах, на широкому географічному просторі, письменниками різного соціального, класового середовища. Подібне твердження придатне й стосовно давньої румунської культури (й поезії зокрема): об'єктивні умови зробили те, що часто в минулі епохи румунська душа маніфестувалася в нерумунському вбранні: старослов'янському, латинському, (ново)грецькому, польському, італійському, українському. Однак можна окреслити, що під цим нерумунським стратом наявний національний ґрунт. Цю думку поглибив і розвинув видатний сучасний румунський літературознавець академік Дан Хорія Мазілу, який і очолював ті курси з румуністики в Сінаї у 1994 р., у яких узяв участь Віктор Баранов (роком раніше, у 1993 р., слухачем цих курсів був і автор статті, на той час – випускник філологічного факультету КНУ імені Тараса Шевченка). Через те можна сміливо говорити про румунську книжну поезію вже з XIV ст.

У другій половині XVIII ст. новий імпульс для розвитку румунської поезії з'явився в Трансільванії і пов'язується з діяльністю подвижників т. зв. «Трансільванської школи» (*Școala Ardeleană*), які у др. пол. XVIII – першій третині XIX ст. розгорнули активну діяльність на захист румунського етносу в Трансільванії (третій феодальній румунській державі), яку 1690 р. окупували австрійські Габсбурги. У першу чергу представники Трансільванської школи (Самуїл Міку, Георг Шінкай, Йон Будай-Деляну, Петру Майор, Константин Дяконович-Лога та ін.) звернулися до популяризації національної мови, наголошуванні на її старожитності; в їхніх граматичних працях з'являються розділи, присвячені поетичному мистецтву, а всі теоретичні положення з викладом елементів віршування (як-от у «Румунській граматиці» бл. 1757 р. вихованця Києво-Могилянської академії Дімітріє Євстатієвича Брашов'яну) ілюструються власними поезіями румунською мовою, що створювалися загалом у класицистичному дусі, однак не зовсім майстерно.

(Далі буде)

Без візи до США

Міністерство внутрішньої безпеки США оголосило 10 січня, що з 31 березня Румунія стане частиною програми безвізового режиму. «Міністр внутрішньої безпеки США Алехандро Майоркас після консультацій з Державним секретарем Ентоні Блінкеном оголосив у п'ятницю про приєднання Румунії до Програми безвізового режиму (VWP)», – повідомляє Посольство Сполучених Штатів Америки (США) в Бухаресті.

«Співпраця та обмін розвідувальними даними, які лежать в основі VWP, значно посилять інтереси безпеки Сполучених Штатів, окрім заохочення законних подорожей і торгівлі між двома країнами», – заявили представники США. У заяві наголошується, що вступ Румунії до програми «Visa Waiver» є

доказом стратегічного партнерства та спільної відданості безпеці та економічному процвітання.

Після приєднання Румунії до Програми безвізового режиму румунам більше не доведеться проходити співбесіду в консульстві США, що робить процедуру набагато дешевшою та

дозолить заощадити час. Замість візи усі бажаючі, зможуть зареєструватися онлайн в Електронній системі авторизації подорожей (ESTA) для отримання дозволу на поїздку, вартістю 21 долар США. Він буде дійсним протягом двох років, матиме необмежену кількість в'їздів/виїздів із США протягом цього періоду та використовуватиметься для поїздок тривалістю до 90 днів.

У той же час, румуни матимуть можливість подавати заявки на отримання візи в США строком на 10 років, по якій вони зможуть здійснювати багаторазові поїздки тривалістю до 180 днів (тобто, 6 місяців) кожна.

Отже, Румунія стала 43-ю країною, допущеною до Програми безвізового режиму США і четвертою, після Хорватії, Ізраїлю та Катару – за період президентства Джо Байдена.

Василь КАПТАРУ
Фото: facebook.com/
bucharest.usembassy

РУМУНІЯ ПРИЄДНАЛАСЯ ДО ШЕНГЕНСЬКОЇ ЗОНИ

Румунія з 1 січня стала повноправним членом Шенгенської угоди. Країна скасувала перевірки на внутрішніх сухопутних кордонах з рештою держав Шенгенської угоди, рівно через 18 років після вступу до Європейського Союзу.

Отже, після того як з 31 березня 2024 року Румунія приєдналася до Шенгену частково, лише з повітряними і морськими кордонами, з першого дня поточного року до Шенгенської системи були інтегровані й румунські сухопутні кордони.

За даними Генерального інспекторату прикордонної поліції, з 1 січня 2025 року на кордоні Румунії з Угорщиною та Болгарією більше не здійснюється прикордонний контроль, тобто всі особи можуть подорожувати до або з

інших країн-членів Шенгенської зони (крім Кіпру та Ірландії) без зупинки на пунктах пропуску для перевірки проїзних документів.

Це стосується всіх осіб, незалежно від громадянства, і всіх категорій транспортних засобів, будь то автобуси, міжміські автобуси, мікроавтобуси, вантажівки, човни або поїзди.

Проте уточнюється, що на 30-кілометровій ділянці кордону з румунської сторони протягом шести місяців здійснюватимуться неоголошені вибіркові перевірки.

Разом із Румунією до Шенгенської зони тепер входять 29 європейських держав. Із них 25 країн є членами ЄС, а також Швейцарія, Норвегія, Ісландія та Ліхтенштейн.

Шенгенська зона має прикордонний контроль на зовнішньому кордоні – при в'їзді та виїзді із зони, але без прикордонного контролю на внутрішніх кордонах держав, що входять у цю зону.

Василь КАПТАРУ

У Сігету Марамациї пройшов 32-й Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

На заході також виступили Василь Колопельник, вікарій Українського греко-католицького вікаріату в Румунії, Анна-Марія Ковач, шкільний інспектор української меншини в Марамурському повіті, отець Михайло Кобзюк, єпархіяльний радник у справах нацменшин Сучавської та Редечуцької Архiepархії, Павло Басараба, заступник голови Радівської районної державної адміністрації, Мирослава Корнелюк, депутатка Івано-Франківської обласної ради, начальниця управління культури, національностей та релігій Івано-Франківської облдержадміністрації Мирослава Ливч, депутатка Закарпатської обласної ради та Наталія Шетеля, ректорка КЗВО «Академія культури і мистецтва» і депутатка Закарпатської обласної ради.

На сцені фестивалю виступили вокальні ансамблі та гурти, що складаються з етнічних українців з Румунії, України та інших куточків Європи, а також колективи українських переселенців, які знайшли прихисток у різних регіонах Румунії. Таким чином, захід забезпечив святкову платформу, де українська культура і традиції були виражені в різноманітних формах. Серед учасників були ансамбль "Віфлеєм" з села Бистрий, гурт "Лісоруб" з Великого Бичкова (Україна), гурт "Хатна з Дерменешть" Сучавського повіту,

гурт "Квіти Буковини" з Ботошан, гурт "Зернятко" з Києва, артисти Академії культури і мистецтв з Ужгорода, гурт "Красняночка" з Вишівської Красни, Народний вокальний ансамбль "Вишиванка" з Івано-Франківська, ансамбль "Едельвейс" з Бухареста, ансамбль "Русчанка" та "Віфлеєм" з Рускови, ансамбль "Пахуча липа" з Тульчанського повіту, ансамбль "Зелений барвінок" з Кречунова, ансамбль "Ясниця" з Галацького повіту, гурт колядників з села Луг над Тисою, гурт "Квітка Мараморощини" з повіту Арад, гурт "Надія" з Кривого, гурт "Червона калина" з повіту Караш-Северін, колядники з Вишньої Рівни, Тріо Грінь з повіту Тіміш, гурт "Вишневий садок" з Великого Бичкова, "Гуцульський плай" та "Віфлеєм" з Вишівської Долини, колективи колядників з Ремет та Коштюя, гурт "Голос Полонини" з Полян і теж з цього населеного пункту гурт місцевої української греко-католицької парафії. Кожен з цих колективів приніс на сцену частинку української культурної спадщини, додавши пишноти справді унікальній події.

Міжнародний фестиваль колядок та зимових обрядів українців Румунії сприяє довгостроковому зміцненню єдності, маючи значний вплив як на рівні місцевих українських громад, так і на міжнародному рівні, а популяризує справжню українську культуру, фестиваль стає взірцем солідарності та спадкоємності, зберігаючи давні традиції та звичаї.

Яким був 2024 рік: огляд основних подій і досягнень СУР

Закінчення одного року і початок наступного – це ідеальний момент, щоб зупинитися, озирнутися назад і оцінити все, чого ми досягли, підбити підсумки та будувати нові плани. У цій статті ми пропонуємо стислий перегляд найважливіших подій у житті української спільноти Румунії протягом 2024 року та головних заходів, організованих Союзом українців Румунії.

31-й Міжнародний Фестиваль колядок, зимових обрядів та звичаїв українців

13 січня у місті Сігету Мармаціей Марамурського повіту пройшов традиційний 31-й Міжнародний фестиваль колядок, зимових звичаїв та обрядів українців, в якому взяли участь понад 35 художніх колективів з Румунії, України, Угорщини та Республіки Молдова. Фестиваль розпочався зі Святої Літургії у храмі Української греко-католицької парафії і продовжився парадом колядників у народному вбранні до Центрального парку міста, де відбулися урочиста частина та святковий концерт. У заході взяли участь представники Уряду та Парламенту

Румунії, Посольств України в Румунії та Румунії в Україні, місцевих державних адміністрацій Румунії та України, Світового конгресу українців, Європейського конгресу українців, Товариства зв'язків з українцями за межами України (Товариство «Україна – Світ»), наукового середовища Румунії та України, Церкви, а також українці з різних куточків Румунії. З привітальними словами до присутніх звернулись представники СУР та почесні гості з Румунії та з-за кордону. Голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький підкреслив у своїй промові важливість цього фестивалю для української громади та наголосив, що українці в Румунії, незалежно від місцевості, в якій проживають, свято зберігають усе найцінніше, що успадкували від своїх дідів та прадідів. У фестивалі, крім художніх колективів з Румунії, України, Угорщини та Р. Молдова, взяли участь вокальні ансамблі українських біженців з Сігету Мармаціей, Бухареста, Галаца, Тімішоари і Тульчі.

730 днів війни в самому серці Європи

Союз українців Румунії (СУР) організував 27 лютого 2024 року, у Палаці Парламенту, круглий стіл на тему «730 днів війни в самому серці Європи: наслідки, реалії та перспективи на регіональному та глобальному рівнях». Захід було проведено у партнерстві з Фракцією національних меншин у Палаті депутатів. Обговорення було зосереджено на низці пріоритетів, таких як: тристороння співпраця та підтримка України та Республіки Молдова Румунією, перспективи євроінтеграції України та Республіки Молдова, російська агресія як загроза стабільності, безпеці та демократії в регіоні, залучення діаспори до підтримки України, а також відбудови та зміцнення України. На заході також було обговорено динаміку румунсько-українських відносин, подолання наслідків російської агресії в Україні, протидію зусиллям режиму Володимира Путіна з підризу демократії та європейських інституцій, а також розколу західних суспільств. У контексті складної ситуації в Україні та страждань, спричинених конфліктом, учасники круглого столу наголосили на важливості солідарності з українським народом перед обличчям сучасних викликів і загроз, а також на твердій відданості цінності демократії та поваги до прав людини. Було підтверджено непохитну підтримку територіальної цілісності України та рішуче засуджено агресію Росії, підкресливши той факт, що вона є не лише загрозою для України, але й викликом для демократії та стабільності в Європі. У той же час в ході дискусій було підкреслено, що існує сильна потреба у співпраці та взаємній підтримці на європей-

ському та міжнародному рівнях для вирішення цієї складної ситуації та сприяння миру й стабільності в регіоні. Тому було наголошено і на необхідності продовження підтримки України, оскільки вирішення конфлікту та відбудова країни потребуватимуть довготривалих зусиль та постійної участі міжнародної спільноти.

Філії та організації СУР відзначили 210-ту річницю від дня народження Т. Шевченка

9 березня 2024 року світове українство відзначило 210-ту річницю від дня народження Тараса Шевченка. З цієї нагоди філії та організації Союзу українців Румунії провели низку урочистих заходів. Упродовж березня по всій Румунії, у населених пунктах де живуть українці, відбулися різні культурно-освітні заходи, поетичні вечори, виставки, круглі столи, концерти тощо. У рамках відзначення 210-ої річниці Тараса Шевченка представники української спільноти і місцевих органів влади Румунії, а також тимчасово переміщені громадяни України, які знаходяться на території Румунії поклали квіти до погруддя Великого Кобзаря у Бухаресті, Тульчі, Сігету Мармаціей, Сату Маре, Лугожі та Негостині. У школах українських громад відбулися літературні читання, під час яких школярі поринули у дивовижний світ творчості Тараса Шевченка, декламували його твори, виконували пісні на вірші Кобзаря та розглянули найцікавіші факти із життя видатного українського мислителя.

Саміт Світового Конгресу Українців

12-14 квітня, у Палаці Парламенту Румунії відбувся Саміт Світового Конгресу Українців, який об'єднав понад 200 лідерів українських громад з 55 країн світу на 5 континентах, для визначення ключових стратегій у час безпрецедентних викликів. У церемонії офіційного відкриття Саміту СКУ, організованому в Бухаресті Союзом українців Румунії, взяли участь офіційні представники Румунії та України, керівництво СКУ та акредитовані дипломати, члени української спільноти Румунії, журналісти тощо. Офіційне відкриття заходу завершилося врученням медалі Святого Володимира, після чого дві групи українських переселенців, які знайшли прихисток у Румунії підготували присутнім незабутню творчу програму, проілюструвавши ситуацію в Україні через емоції розлуки, триваючу агресію, але, перш за все, з надією на перемогу. За підсумками кількадечної роботи учасни-

ки розробили та затвердили «Дорожню карту 2024 – 2027», що містить основні цілі та принципи, якими Світовий Конгрес Українців керуватиметься в роботі протягом наступних трьох років, зосереджуючись на трьох головних пріоритетах: перемога України, відбудова України та сильний український світ.

Олімпіада з української мови та літератури

З 22 по 25 квітня у місті Ботошани відбувся національний (фінальний) етап 30-ї Всерумунської учнівської олімпіади з української мови та літератури. У 2024 році в олімпіаді, що має на меті мотивувати школярів до вивчення збереження та розвитку рідної мови, взяли участь 67 найкращих учнів 5-12 класів з Арадського, Ботошанського, Марамурського, Сату-Марського та Сучавського повітів, у супроводі 8 педагогів. Союз українців Румунії, який постійно заохочує та стимулює успішність в освіті та просуває українську культуру в спільноті, виступив головним партнером Ботошанського повітового Шкільного Інспекторату в організації цього заходу високого рівня.

(Продовження на 14 стор.)

Василь КАПТАРУ

Яким був 2024 рік: огляд основних подій і досягнень СУР

(Продовження. Поч. на 13 стор.)

Олімпіада пройшла в письмовій формі у Національному коледжі ім. А. Т. Лауріана, провідному навчальному закладі міста Ботошани, а кращі учні були відзначені цінними подарунками та нагородами. Загалом було надано 8 перших премій, 8 других премій, 8 третіх премій та 11 заохочувальних відзнак. Переможці отримали значні грошові премії та дипломи від Міністерства освіти та Союзу українців Румунії, водночас усі учасники – учні та вчителі, члени комісії та гості одtrimали приємні подарунки на пам'ять про олімпіаду. У вітальному слові до учасників Микола-Мирослав Петрецький підкреслив важливість олімпіади з української мови та літератури та шкільних конкурсів для підвищення шкільної успішності та розвитку освіти рідною мовою. Голова СУР відзначив чудову співпрацю між Союзом українців Румунії, Міністерством освіти та повітовими шкільними інспекторатами, яка принесла вагомі результати та сприяла постійному покращенню шкільної успішності учнів, які вивчають українську мову.

Зустріч з омбудсманом Румунії та України

У травні в місті Сігету-Мармаціей, в приміщенні Марамуреської філії Союзу українців Румунії, відбулася зустріч представників української меншини Румунії з Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини Дмитром Лубінцем та Омбудсманом Румунії Ренатою Вебер, які відвідали Марамуреський повіт з метою вивчення стану дотримання прав осіб, які належать до національних меншин. У дискусіях взяли участь представники керівництва СУР, в тому числі голови філій СУР в інших повітах, шкільні інспектори з питань української меншини в Марамуреському, Сучавському та Тіміському повітах, директори та вчителі шкіл з українською мовою викладання, мери та члени селищних рад від СУР у населених пунктах Марамурешу, в яких більшість населення становлять українці, тощо. Голова СУР, депутат Микола-Мирослав Петрецький представив діяльність Союзу, розповів про те, як СУР сприяє просуванню прав та інтересів українців Румунії, підтримує та розвиває етнічну, культурну, мовну та релігійну ідентичність, збереження культурної спадщини та дотримання традицій і звичаїв серед української меншини, розвиває партнерські відносини з державними закладами, релігійними установами, школами тощо, сприяє розробці та впровадженню численних проєктів у різних галузях, докладає значних зусиль для підтримки та розвитку освіти рідною українською мовою в Румунії. Своєю чергою шкільні інспектори української меншини представили законодавчу базу навчання мовами нацменшин, а також значні заходи, що вживаються румунською державою для інтеграції дітей українських біженців у румунські школи. Вони також розповіли про активну участь СУР у забезпеченні якості освіти українською мовою, включаючи надання сучасного обладнання та цифровізації українських шкіл та ліцеїв. Представники української спільноти в Марамуреші озвучили й низку викликів, з якими вони стикаються та попросили підтримки Омбудсмана Румунії у виявленні та впровадженні найбільш ефективних і сталих рішень для уникнення поглиблення цих проблем.

СУР домогся історичного успіху на місцевих виборах 2024 року

У неділю, 5 червня, в Румунії пройшли місцеві вибори. На цих перегонах кандидати СУР отримали найкращі результати з 1996 року, здобувши 40 мандатів місцевого радника, порівняно з 13 радниками, обраними в 2016 році, та побивши рекорд попередніх років. До цього успіху, зростання на 300% кількості наших представників у місцевих радах (порівняно з 2016 роком), додається й обрання кандидата від СУР, пана Івана Бринзаніка, на посаду мера села Ремети Марамуреського повіту. У 2024 році Союз українців Румунії вперше в посткомуністичній історії висунув власних кандидатів на посади мера та членів місцевих і повітових рад у 53 населених пунктах та вісьмох повітах, де проживають українці – Арад, Ботошань, Караш-Северін, Марамуреш, Сату-Маре, Сучава, Тіміш і Тульча. Місцевий розвиток орієнтований на громаду, охо-

рона здоров'я, освіта, духовний та культурний розвиток громад, партнерства, програми для громади у різних сферах, а також гармонійне співіснування з більшістю населення та іншими меншинами налічується серед пріоритетів місцевих обранців СУР, а кампанія пройшла під гаслом «У єдності ми здійснимо ще більше!»

10-й Фестиваль українського рибного борщу

13 липня, в місті Суліна відбувся 10-й Фестиваль українського рибного борщу, особливе кулінарне свято та можливість об'єднати членів української спільноти з усієї Румунії. Захід, спрямований на просування репрезентативних кулінарних традицій, гастрономічної культури українців дельти Дунаю, а також традиційної культури та багатства українського фольклору, мав великий успіх як серед місцевих жителів, так і серед туристів. Під палючим сонцем, серед вербових гілок на березі Дунаю, свої кулінарні вміння продемонстрували щонайменше тринадцять команд, які представили місцеві організації СУР у Чукурові, Теліці, Кілія Веке, Крішан,

Сфинту Георге, Летя, Караорман, Тульча, Мурігьол, Пардіна, Суліна та Фінтана Маре. Зіркою заходу став український рибний борщ, приготований у чавуні на дровах з інгредієнтів, наданих організаторами.

На фестивалі були присутні багато членів Національної ради Союзу українців Румунії на чолі з Головою СУР, депутатом Миколою-Мирославом Петрецьким, який зазначив, що Фестиваль українського рибного борщу є одним з найважливіших заходів, організованих СУР, відповідно Тульчанською філією, святом, яке об'єднує українців з усієї Румунії. Окрім великого розмаїття смаків та ароматів, адже на фестивалі було дуже багато різних рибних страв, таких як фарширована щука, фрикадельки, салат з ікром чи копчена риба, і солодощі домашнє печиво, пироги з сиром і родзинками тощо, фестиваль став приводом для спілкування, взаємодії та можливістю для всіх присутніх насолодитися ще одним визначальним елементом української ідентичності – українськими піснями, у виконанні місцевих художніх колективів.

Потрійний літній проєкт

У серпні 2024 року, Союз українців Румунії організував на курорті Юпітер низку заходів, присвячених своїм представникам в органах місцевого самоврядування, вчителям та українській молоді з Румунії, України та Республіки Молдова. Йдеться, зокрема, про 4-й літній Табір для українських дітей, який зібрав понад 550 дітей з Румунії, з-поміж тих, хто відзначився видатними результатами на Національній олімпіаді з української мови та літератури та на інших національних конкурсах, організованих СУР, а також кілька груп українських дітей з Республіки Молдова та України. Потім пройшла навчально-планова зустріч під гаслом «Стратегії покращення діяльності місцевих органів державної виконавчої влади та посилення транскордонного співробітництва Румунія-Україна-Республіка Молдова», за участю представників понад 130 населених пунктів, в яких проживають етнічні українці, з 13 повітів Румунії.

Яким був 2024 рік: огляд основних подій і досягнень СУР

(Закінчення. Поч. на 13 стор.)

Серію заходів, присвячених українській мові, культурі, освіті та традиціям, завершила традиційна щорічна Національна нарада вчителів української рідної мови. У ній взяли участь понад 110 україномовних вчителів з Румунії, України та Р.Молдови, а також представники Міністерства освіти, шкільних інспекторатів та шкіл, котрі обговорили майбутнє освіти українською мовою в Румунії.

Перший шкільний рюкзак

Союз українців Румунії продовжив проєкт «Перший шкільний рюкзак» – важливу ініціативу, спрямовану на підтримку дітей з українських громад країни та забезпечення їх необхідними шкільними наборами для успішного початку навчання. У 2024 році 566 дітей з Арадського, Ботошанського, Караш-Северінського, Марамуреського, Сату-Мареського, Сучавського, Тіміського і Тульчанського повітів отримали шкільні рюкзаки, повністю укомплектовані необхідним шкільним приладдям та матеріалами для шкільних занять, не турбуючись про шкільне приладдя та його вартість. Проєкт «Перший шкільний рюкзак» спрямований насамперед на підтримку родин, діти яких навчаються в школах з українською мовою викладання, надаючи їм необхідну допомогу в освітньому процесі. Ініціатива покликана забезпечити учням оптимальні умови для навчання та розвитку в ефективному освітньому середовищі. Реалізуючи цей проєкт, СУР підтверджує свою тверду прихильність до просування освіти рідною мовою та збереження культурних цінностей української спільноти.

Чемпіонат з футболу серед українських команд Румунії

На початку вересня СУР, у партнерстві з Федерацією Футболу Румунії, організував у Тімішоарі, Чемпіонат з футболу серед українських команд Румунії. У змаганні, що проходило на стадіоні «Колтерм», взяли участь шість спортивних команд, що представляли філії СУР з Арада, Тіміша, Караш-Северина, Сучави, Марамуреша та Сату-Маре. Після двох днів напружених матчів, сповнених пристрасті та дружнього змагального духу, у середу, 4 вересня, відбувся фінал за місця на п'єдесталі пошани. Фінальна таблиця виглядала наступним чином: Перше місце посіла команда з Тіміша, друге – команда з Марамуреша, а третьою стала команда з Арада. Наступні місця зайняли команди з Сату-Маре, Сучави та Караш-Северіна. На додаток до грошових премій, команди, що посіли призові місця, отримали справжні кубки та медалі, вручені ФФР, на знак подяки за їхні зусилля та жагу до перемоги.

Національні меншини – культура, освіта, молодь

25-27 жовтня 2024 року Союз українців Румунії, у партнерстві з Міністерством культури, організував у місті Сігету Мармаціей Марамуреського повіту масштабний захід під назвою «Національні меншини – культура, освіта, молодь», який зібрав близько 150 учасників з усієї країни. Перша частина події включала круглий стіл на тему «Роль культури в освіті національних меншин», на якому були обговорені ключові теми освіти, культурної ідентичності та роль вчителів у просуванні культури національних меншин у школах. Друга частина – була присвячена темі «Етнічні традиції в цифрову епоху», з наголосом на просуванні прав національних меншин в умовах технологічного прогресу, ролі засобів масової

інформації та культурної спадщини у передачі традицій, а також на важливості залучення молоді до просування міжкультурного діалогу. Захід завершився інтерактивним воркшопом, під час якого молоді люди визначили інноваційні способи просування та популяризації етнічних традицій в контексті нових технологій, зміцнюючи таким чином зв'язок між традиціями та сучасністю.

Міжнародний симпозіум «Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність»

В останні дні жовтня у Сату Маре відбувся 12-й Міжнародний симпозіум «Румунсько-українські відносини. Історія та сучасність», який є частиною низки важливих заходів, проведених СУР у цьому куточку країни. Організатором заходу виступає Сату-Марська філія СУР, а партнерами – Префектура повіту Сату-Маре, Сату-Марська повітова рада, Музей повіту Сату-Маре, Закарпатська обласна рада, Ужгородський національний університет та Чернівецький національний університет. Симпозіум був організований у чотирьох розділах: археологія, історія та міжнародні відносини, етнографія та краєзнавство і література, лінгвістика та освіта. Розглянуті теми були надзвичайно цікавими і допомогли прояснити деякі питання, пов'язані з областями, охопленими симпозіумом, а діалоги були жвавими і надихаючими. Учасники високо оцінили бездоганну організацію цього заходу, який з кожним разом стає все більш цікавішим, з реальним науковим і культурним впливом.

1000 днів повномасштабної війни Росії проти України

У вівторок, 19 листопада, виповнилося 1000 днів від початку збройної агресії Росії проти України. З цієї нагоди Союзом українців Румунії були проведені тематичні заходи, які мали на меті нагадати про те, що вже майже три роки поблизу кордонів Румунії щодня гинуть невинні люди, Росія руйнує школи, лікарні та будинки, стирає з лиця землі цілі міста, ї завдає ударів по життєво важливих елементах енергетичної інфраструктури. У заходах, які пройшли у Бухаресті, Тімішоарі та Сучаві взяли участь багато представників місцевих та повітових органів влади, неурядових організацій, дипломати, вчителі, члени СУР та українські біженці.

СУР отримав успіх на парламентських виборах

Команда Союзу українців Румунії здобула рекордну підтримку у більшості українських громад, ставши потужною силою та закріпивши свою позицію з чудовими результатами в багатьох населених пунктах, де СУР зумів посісти місце в першій трійці. Цей результат – на 62% кращий, ніж у 2020 році, а таке вражаюче зростання підкреслює зростаючу довіру українців до СУР. У деяких населених пунктах, в яких проживають українці, СУР досягнув того, що мало хто вважав можливим: кращого результату, ніж всі інші суперники разом узяті! Голова Союзу українців Румунії Микола-Мирослав Петрецький, який відстоюватиме в Палаті депутатів інтереси української спільноти упродовж наступних чотирьох років, наголосив, що передвиборча кампанія СУР була чистою, без брудних нападів. «Разом ми показали силу єдності та нашої великої родини. Разом ми продовжуватимемо будувати, слухати та реагувати на потреби всіх членів української спільноти, бо тільки разом ми зможемо зберігати і передавати далі нашу культуру, цінності та віру предків», – написав він.

КІНОФЕСТИВАЛЬ НАЦМЕНШИН В ЯССАХ

На основі гарної багаторічної співпраці з мерією міста Ясси та відповідно установами, підпорядкованими мерії, а також угоди про співпрацю, укладеної з ясьським Будинком культури ім. Міхая Урсаке, Яська філія Союзу українців Румунії взяла участь у проєкті «Мультикультурність у кінематографічному мистецтві». Подія пройшла з 24 жовтня по 28 листопада 2024 року у залі «Діотіма» Будинку культури міста Ясси, за ініціативи художнього секретаря у справах нацменшин цієї установи Петронели Васлуй. У заході взяли участь представники національних меншин, діячі культури та мистецтва з Ясс, викладачі та студенти/учні яських шкіл та вищих навчальних закладів, представники місцевих органів влади та гості міста. Метою цього проєкту є сприяння розвитку багатоетнічної культури та неформальної освіти, а також розвитку громад.

Фільми, запропоновані кожною громадою, були показані в алфавітному порядку. 17 жовтня вірменська громада показала та запропонувала до обговорення документальний фільм "Міутюн", румунської режисерки вірменського походження Арміне Восганіан. 24 жовтня єврейська громада представила художній фільм "Концерт", режисера Раді Міхейляну, а 31 жовтня місцеві греки показали фільм "Z", режисера Коста Гавраса. 7 листопада яські поляки запросили любителів кіно на перегляд фільму "Холодна війна" режисера Павла Павліковського, а 14 листопада ромська громада показала документальний фільм "Чому

ми не плачемо", режисерки Делії Григоре. 21 листопада місцеві росіяни-липованці запропонували фільм "Дитинство Івана".

Завершився проєкт 28 листопада показом художнього фільму «Люксембург, Люксембург», відомого українського сценариста та кіно- і телережисера Антонію Лукіча. Його прем'єра відбулася в розділі "Горизонти" 79-го Венеціанського кінофестивалю. Пізніше він був показаний на Міжнародному кінофестивалі в Торонто. В квітні 2023 року стрічка "Люксембург, Люксембург" вийшла в український прокат. Фільм у жанрі трагікомедія полюбився глядачам, адже протягом першого вікенду прокату його переглянули 34 800 глядачів, а касові збори склали 5,59 млн гривень. В основу художнього фільму покладена історія двох українських братів-близнюків, котрі востаннє їдуть провідати свого батька, який помирає в Люксембурзі, далеко від дому.

Антонію Лукіч, 1992 року народження, успішний молодий український режисер, народився в Ужгороді, Україні. Протягом своєї кар'єри режисер досяг численних успіхів, отримавши нагороди на національному та визнання на міжнародному рівнях. Він є випускником Київського національного університету театру, кіно і телебачення, а за внесок у державне

будівництво, зміцнення національної безпеки, соціально-економічний, науково-технічний, культурно-освітній розвиток Української держави та вагомі трудові досягнення Антонію Лукіч отримав звання заслуженого артиста України.

Перший заступник голови
Яської філії СУР
Віктор ГРИГОРЧУК

Культурно-просвітницький часопис Союзу українців Румунії

РЕДАКЦІЯ:

Головний редактор – **Василь КАПТАРУ**

Іван КОВАЧ

Редактори – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ** та **Роман ПЕТРАШУК**

Комп'ютерний набір – **Ірина ПЕТРЕЦЬКА-КОВАЧ**

Техноредагування – **Роман ПЕТРАШУК**

Друкарня «RCR PRINT» Бухарест, Румунія; **ISSN 1223-8988** Adresa redakției:

Uniunea Ucrainenilor din România, str. Radu Popescu nr. 15,

Sector 1, București, ROMÂNIA, Tel. 0212220748, 0212220753, Fax 0212220737

E-mail: vilne.slovo@uur.ro/ Адреса сайту СУР: www.uur.ro

**Наклад фінансований
Союзом українців Румунії**

ЗАСТЕРЕЖЕННЯ

- За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- Надіслані до редакції матеріали не рецензуються і не повертаються.
- Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.
- З юридичної точки зору за зміст матеріалів відповідають їх автори.